

Příručka pro živnostníky k základním povinnostem při nakládání s odpady

(zákon č. 185/2001 Sb.)

Česká asociace odpadového hospodářství (ČAOH) připravila na žádost Svazu měst a obcí tuto přehlednou příručku pro živnostníky jako materiál rozšiřující povědomí o povinnostech těchto drobných původců odpadů.

ČAOH vnímá cestu osvěty jako vhodnější způsob motivace živnostníků k dodržování zákona než dříve zvažované povinné zapojení živnostníků do systému nakládání s odpady obce. Takové opatření by bylo omezením svobodného rozhodnutí podnikatelů jak nakládat se svými odpady. Další skutečností je to, že povinné zapojení do systému obce by mohlo mimo jiné znamenat i citelně vyšší náklady pro dotčené živnostníky, než jejich svobodná volba a vlastní výběr dodavatele služeb, rozsahu služeb a jejich ceny.

Ze zákona o odpadech (dále jen „Zákon“) je **každá právnická osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, při jejichž činnosti vznikají odpady, považována za původce odpadu¹**. Původci odpadů jsou tedy i živnostníci (kadeřnice, malý obchod, účetní, provozovatel restaurace apod.)

Co je odpad dle zákona o odpadech?

Opadem je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit. Ke zbavování dochází vždy, pokud ji osoba předá k využití nebo odstranění nebo úplatně/bezúplatně předá osobě oprávněné ke sběru nebo výkupu odpadů nebo odstraní-li ji sama.

¹ Ustanovení § 4 písm. w) zákona o odpadech.

Původce odpadu (živnostník) má řadu povinností

stanovených v § 16 zákona o odpadech,
zejména pak:

- **Vznikající odpady ZAŘAZOVAT** podle druhů podle § 5 Zákona (podrobnosti viz Katalog odpadů²) a **podle kategorií** podle § 6 Zákona (na kategorie ostatní odpad a nebezpečný odpad).
- **SHROMAŽĎOVAT** odpady utříděné podle jednotlivých druhů a kategorií – nejčastěji se bude jednat o papír, plasty, sklo, komunální odpad, případně biologicky rozložitelný odpad (nevyžaduje-li následná technologie oddělené shromažďování odpadů, může původce požádat místně příslušný orgán státní správy³ od upuštění od třídění).
- **ZABEZPEČIT** odpady před nežádoucím znehodnocením, odcizením nebo únikem.
- **VÉST průběžnou evidenci⁴** o odpadech a způsobech nakládání s nimi za každou samostatnou provozovnu a za každý druh vlastního nebo převzatého odpadu.
- **OHLAŠOVAT** odpady příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností každoročně do 15. 2. následujícího roku, vzniklo-li nebo bylo-li nakládáno s více než 100 kg nebezpečných odpadů za rok nebo 100 tunami ostatních odpadů za rok v rozsahu stanoveném Zákonem a prováděcím právním předpisem⁵. Tuto evidenci archivovat nejméně 5 let.
- **Odpady, které nelze využít nebo odstranit v souladu se Zákonem a prováděcími právními předpisy (vyhláškami), PŘEVÉST do vlastnictví pouze osobě oprávněné k jejich převzetí** podle § 12 odst. 3 Zákona – tzv. oprávněné osobě (odpadové firmě, která má na svou činnost povolení krajského úřadu).
- **Původce odpadů JE ODPOVĚDNÝ za nakládání s odpady** do doby jejich využití nebo odstranění, pokud toto zajišťuje sám jako osoba oprávněná, nebo do doby jejich převedení

² Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 381/2001 Sb., Katalog odpadů, ve znění pozdějších předpisů.

³ Krajský úřad uděluje souhlas k upuštění od třídění nebo odděleného shromažďování odpadů původci, který nakládá s odpady v množství větším než 100 tun nebezpečného odpadu za rok (v ostatních případech uděluje tento souhlas obecní úřad obce s rozšířenou působností).

⁴ Průběžná evidence se vede podle ust. § 21 a přílohy č. 20 vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Ustanovení § 39 odstavec 2 zákona o odpadech, ust. § 22 vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.

do vlastnictví osobě oprávněné k jejich převzetí (odpadové firmě). Každý je povinen zjistit, zda osoba, které předává odpady, je k jejich převzetí oprávněna (má možnost vyžádat si povolení krajského úřadu). V případě, že se tato osoba oprávněním neprokáže, nesmí jí být odpad předán.

- **NAKLÁDAT S NEBEZPEČNÝMI ODPADY** pouze na základě **souhlasu** věcně a místně příslušného orgánu státní správy (krajský úřad uděluje souhlas k nakládání v množství větším než sto tun nebezpečného odpadu za rok, při nakládání s menším množstvím uděluje souhlas obecní úřad obce s rozšířenou působností).

Při shromažďování (tj. krátkodobé soustředění v místě vzniku odpadu) a při přepravě nebezpečných odpadů není potřeba souhlasu.

Živnostníci produkují odpad podobný komunálnímu odpadu

O které odpady jde?

Opad podobný komunálnímu odpadu je podle Zákona⁶ **veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání, který je uveden jako komunální odpad v Katalogu odpadů** (viz tabulka). Jedná se tedy o odpad obdobného složení, jako je odpad vznikající občanům.

Jaké mám možnosti naložení se svým odpadem?

Původci (např. osoby samostatně výdělečně činné - živnostníci, s.r.o. a další), kteří produkují takovýto odpad podobný komunálnímu, mohou svůj odpad předat odpadové firmě nebo mohou na základě smlouvy s příslušnou obcí využít systému zavedeného obcí pro nakládání s komunálním odpadem.

Každá obec vytváří nějaký systém nakládání s komunálním odpadem⁷ (např. má obecně závaznou vyhláškou stanoveno, kam mají občané odkládat sklo, papír, plasty a směsný komunální odpad). Ze zákona musí být tato smlouva mezi obcí a původcem v písemné formě a musí obsahovat vždy výši sjednané ceny za tuto službu.

⁶ Ust. § 4 písm. c) zákona o odpadech.

⁷ Ust. § 17 zákona o odpadech.

Zapojit se, či nezapojit?

Povinnosti původců odpadu se liší podle toho, zda se do systému nakládání s komunálním odpadem v obci zapojili nebo ne⁸:

A. PŮVODCE SI ZVOLÍ VLASTNÍHO DODAVATELE služeb odpadového hospodářství, který mu vyhovuje; chce si zvolit rozsah služeb a cenu

Původce **vytřídí z odpadu jeho nebezpečné a využitelné složky** (druhy odpadu z podskupiny odpadu 20 01 jako papír, plasty, sklo, biologicky rozložitelný odpad apod. – viz příloha) a **zbylou směs nevyužitelných druhů odpadů** **kategorie ostatní odpad** zařadí pro účely dalšího nakládání s ním **pod katalogové číslo samostatného druhu odpadu 20 03 01 Směsný komunální odpad** (černá popelnice).

Pro naložení s jednotlivými druhy vytříděných odpadů i se směsným komunálním odpadem si dle svého výběru zvolí **vyhovujícího dodavatele služeb** (odpadovou firmu), který je oprávněnou osobou a který mu za dohodnutou cenu zajistí další zákonné nakládání s odpadem.

B. PŮVODCE SE ZAPOJÍ do systému v obci na základě písemné smlouvy

Původce produkující odpad podobný komunálnímu odpadu se zapojí do obecního systému pro nakládání s komunálními odpady na základě smlouvy a za obcí stanovených podmínek. Původce je pak **povinen tento odpad třídit a zařazovat podle Katalogu odpadů v souladu se systémem stanoveným obcí a platit cenu stanovenou obcí za užívání systému.**

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ!

Pokud živnostníkovi (původci odpadů) vznikají i jiné odpady než odpady ze skupiny 20, tedy jiné, než podobné komunálním odpadům, musí řešit nakládání s nimi přes oprávněné osoby (odpadové firmy), neboť obecní systémy k tomu nejsou způsobilé. Obce mohou v rámci obecního systému dle § 17 **zajišťovat pouze nakládání s komunálními odpady** (výčet viz tabulka).

⁸ Ust. § 2 vyhlášky č. 381/2001 Sb., Katalog odpadů.

Kontrola a sankce za porušení povinností

Plnění povinností původců odpadů kontrolují pověřeni pracovníci obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, krajských úřadů a České inspekce životního prostředí. Horní hranice pokut, které mohou příslušné orgány uložit za porušení povinností, se přitom pohybují v řádech milionů (§ 66 zákona o odpadech). Například v případě, kdy fyzická osoba oprávněná k podnikání nezabezpečí odpady před nežádoucím znehodnocením, odcizením nebo únikem, může ČIŽP nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností uložit podle závažnosti případu pokutu až do výše 1 000 000 Kč.

Přímo **obecní úřady** jsou oprávněny kontrolovat u původců (např. osob samostatně výdělečně činných – živnostníků, s.r.o. a dalších):

- zda právnické osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání **využívají systému zavedeného obcí pro nakládání s komunálním odpadem pouze na základě písemné smlouvy s obcí** a
- zda právnické osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání **mají zajištěno využití nebo odstranění odpadu** v souladu se Zákonem.

V případě zjištění porušení uvedených povinností, tedy při **využívání systému zavedeného obcí pro nakládání s komunálním odpadem bez písemné smlouvy s obcí** nebo **v případě nezajištění využití nebo odstraňování odpadů**, ukládají obecní úřady pokutu až do výše 300 000 Kč⁹.

Kontakt:

ČAOH, Pod Pekármami 157/3, Praha 9 - Vysočany, 190 00,
www.caoh.cz, info@caoh.cz

Vydáno po dohodě s Asociací malých a středních podniků a živnostníků ČR

⁹ Ust. § 66 odst. 1 zákona o odpadech.

Seznam vybraných druhů odpadů (skupina 20 z přílohy č. 1 vyhlášky č. 381/2001 Sb.)

20	KOMUNÁLNÍ ODPADY (ODPADY Z DOMÁCNOSTI A PODOBNÉ ŽIVNOSTENSKÉ, PRŮMYSLOVÉ ODPADY A ODPADY Z ÚŘADŮ), VČETNĚ SLOŽEK Z ODDĚLENÉHO SBĚRU
20 01	Složky z odděleného sběru (kromě odpadů uvedených v podskupině 15 01)
20 01 01	Papír a lepenka
20 01 02	Sklo
20 01 08	Biologicky rozložitelný odpad z kuchyně a stravoven
20 01 10	Oděvy
20 01 11	Textilní materiály
20 01 13*	Rozpouštědla
20 01 14*	Kyseliny
20 01 15*	Zásady
20 01 17*	Fotochemikálie
20 01 19*	Pesticidy
20 01 21*	Zařívky a jiný odpad obsahující rtuť
20 01 23*	Vyřazená zařízení obsahující chlorofluoruhloidy
20 01 25	Jedlý olej a tuk
20 01 26*	Olej a tuk neuvedený pod číslem 20 01 25
20 01 27*	Barvy, tiskařské barvy, lepidla a pryskyřice obsahující nebezpečné látky
20 01 28	Barvy, tiskařské barvy, lepidla a pryskyřice neuvedené pod číslem 20 01 27
20 01 29*	Detergenty obsahující nebezpečné látky
20 01 30	Detergenty neuvedené pod číslem 20 01 29
20 01 31*	Nepoužitelná cytostatika
20 01 32*	Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 20 01 31
20 01 33*	Baterie a akumulátory, zařazené pod čísla 16 06 01, 16 06 02 nebo pod číslem 16 06 03 a netříděné baterie a akumulátory obsahující tyto baterie
20 01 34	Baterie a akumulátory neuvedené pod číslem 20 01 33
20 01 35*	Vyřazené elektrické a elektronické zařízení obsahující nebezpečné látky neuvedené pod čísly 20 01 21 a 20 01 23 ⁹
20 01 36	Vyřazené elektrické a elektronické zařízení neuvedené pod čísly 20 01 21, 20 01 23 a 20 01 35
20 01 37*	Dřevo obsahující nebezpečné látky
20 01 38	Dřevo neuvedené pod číslem 20 01 37
20 01 39	Plasty
20 01 40	Kovy
20 01 41	Odpady z čištění komínů
20 01 99	Další frakce jinak blíže neurčené
20 02	Odpady ze zahrad a parků (včetně hřbitovního odpadu)
20 02 01	Biologicky rozložitelný odpad
20 02 02	Zemina a kameny
20 02 03	Jiný biologicky nerozložitelný odpad
20 03	Ostatní komunální odpady
20 03 01	Směsný komunální odpad
20 03 02	Odpad z tržiště
20 03 03	Uliční smetky
20 03 04	Kal ze septiků a žump
20 03 06	Odpad z čištění kanalizace
20 03 07	Objemný odpad
20 03 99	Komunální odpady jinak blíže neurčené